

w ostatnim ćwierćwieczu, wylot i fenologię, środowisko życiowe imagines i charakterystyczne cechy ich ekologii behawioralnej, siedlisko larw, zagrożenia oraz realizowane i zalecane zabiegi i środki służące ochronie danej ważki. Literatura, nie cytowana w tekście, zebrana jest, w postaci najistotniejszych pozycji, osobno pod częścią opisową. Przyzwyczajonemu do klasycznego stylu cytowania źródeł trochę przeszkadza ten brak bezpośrednich odniesień. Z drugiej jednak strony jak się potoczyście czyta te teksty, gdy nie przerywają ich dziesiątki cytowań po każdym zdaniu. Myślę, że w takiego rodzaju opracowaniu takie odstępstwo od reguły można zaakceptować.

Opisowi towarzyszą wspomniana barwna rycina samca lub dwie – samca i samicy, oraz umiejętnie skomponowany zestaw graficzny, zawierający mapę, diagram sezonowego występowania imagines w dekadach oraz diagram rozmieszczenia pionowego. Ten ostatni, dzięki interesującemu rozwiązaniu, niesie znacznie więcej informacji od klasycznego wzorca znanego z innych monografii krajowych: skalę oparto w nim nie na zwykłych przedziałach wysokości, ale na osiemnastu termicznych strefach wysokościowych o określonej (i opisanej wcześniej) charakterystyce. Takich pomysłowych rozwiązań kumulujących informacje jest więcej. Jeden rzut oka na plastyczną mapę i już wiem, dlaczego *Oxygastra curtisii* „ciśnie się” na małym cyplu kantonu Tessin, jak niewybredna jest *Aeshna cyanea* i jak *Erythromma lindenii* kolonizuje kraj dolinami rzeczny. I choć raz zazdroszczę Szwajcarom niewielkich rozmiarów ich kraju. Dużo większej Polski nie będzie tak łatwo przedstawić w polskim Atlasie. Zastanawiam się jednak, czy oprócz okresu stwierdzenia (3 przedziały czasowe) punkty na mapach nie mogły ukazywać innych cennych informacji, zwłaszcza kategorii stwierdzeń odzwierciedlającej stopień rodzimości gatunku. Oczywiście, nie dałoby się zawrzeć tego wszystkiego na jednej mapie, potrzebna by była druga, równoległa. Ale czy przy tak małym kraju nie warto było spróbować? A może po prostu dane

nie były wystarczające.

Teksty uderzają swoją zwięzłością i zagęszczeniem informacji. Każde słowo tutaj „waży”, nie ma nic zbędnego, nic zbyt łatwo wypowiedzianego. Nic ponad to, co jest pewne lub wysoce prawdopodobne. Aż czasami boli ta oszczędność, przynajmniej mnie, który lubi szczegóły (i z tego powodu kocha „Ważki Badenii-Wirtembergii” (STERNBERG, BUCHWALD 1999, 2000)). Nie raz już jednak doświadczyłem, jak łatwo się w szczegółach i domysłach zaplątać, dlatego chylę czoła z szacunkiem przed szwajcarską, bezpieczną precyzją opracowania. Znać tu rękę pierwszego redaktora.

Na koniec jeszcze pytanie: czym jest omawiane opracowanie? Wyczerpującą monografią, co mógłby sugerować tytuł i niektóre rozdziały w omówieniu gatunków? Ale zabrakło do tego przecież wielu innych aspektów ich biologii. Czy atlasem rozmieszczenia rozbudowanym o treści biologiczne i „ochroniarskie”? W pierwszej chwili pomyślałem, że redaktorzy nie mieli tu chyba zbyt jasnej koncepcji i wymieszali jedno z drugim. Gdy się uważniej przyjrzeć, dostrzega się jednak błyskotliwy zamysł: opracowanie prezentuje występowanie gatunków w Szwajcarii w różnych aspektach przestrzeni i czasu! Nie jest to więc tylko atlas biogeograficzny, ale prawdziwa monografia występowania gatunków. Znowu chylę czoła. I choć książka kosztuje 42 Euro, gorąco namawiam zaawansowanych zapaleńców-bibliofilów do jej zakupu.

ASKEW R.R. 1988. The dragonflies of Europe. Harley Books, Colchester.

STERNBERG K., BUCHWALD R. (red.) 1999. Die Libellen Baden-Württebnegs. Band 1. Allgemeiner Teil, Zygoptera. Verlag Eugen Ulmer, Stuttgart (Hohenheim).

STERNBERG K., BUCHWALD R. (red.) 2000. Die Libellen Baden-Württebnegs. Band 2. Großlibellen (Anisoptera), Literatur. Verlag Eugen Ulmer, Stuttgart (Hohenheim).

Nowa wersja CD-ROM „Dragonfly Research”

Paweł BUCZYŃSKI

The new version of the CD-ROM “Dragonfly Research”. – The synopsis of the second edition of electronic publishing – a compendium of the most important information for an odonatologists. Comparing with the first edition (SCHORR, LINDEBOOM 2003), the second one is extended (literature base, the list of world

dragonfly species) and technically improved (more readable interface, easier searching). This edition contains two interesting PhD theses as PDF-files. The program was estimated as a very valuable help in odonatological studies.

Pierwsze wydanie omawianej pozycji było forpoczą publikacji elektronicznych w europejskiej odonatologii (SCHORR, LINDEBOOM 2003). Zyskało też zainteresowanie odonatologów, czego najlepszym dowodem jest ukazanie się drugiej edycji:

SCHORR M., LINDEBOOM M. (eds) 2004. Dragonfly Research 2. Nakładem autorów, Zerf – Tübingen. ISSN 1438-034X. Cena 50 €.

Podobnie jak wersja z roku 2003, zawartość płyty instaluje się na twardym dysku jako program Dragonfly Research. Główne elementy programu są takie same, lecz znacznie je uzupełniono. Są to:

- baza literatury zawierająca 21 191 pozycji (w 1. wydaniu było ich 18 750), z przyporządkowaniem geograficznym każdej pracy, słowami kluczowymi i listą najważniejszych wymienionych gatunków;
- lista ważek świata obejmująca 5608 gatunków (1. wydanie – 5566), z: nazwą obowiązującą, nazwą oryginalną, synonimami oraz przynależnością do rodzaju, rodziny i podrzędu;
- 164 zdjęcia ważek (liczba bez zmian).

Te elementy są ze sobą funkcjonalnie połączone, dane są łatwe do sortowania i wyszukiwania.

Nowością są prace doktorskie obronione w roku 2004 na Hochschule Vechta (Niemcy), udostępnione jako pliki pdf:

- Holger HUNGER, „Naturschutzorientierte, GIS-Gestützte Untersuchungen zur Bestandssituation der Libellenarten *Coenagrion mercuriale*, *Leucorrhinia pectoralis* und *Ophiogomphus cecilia* (Anhang II FFH-Richtlinie) in Baden-Württemberg” (229 stron, 69 rysunków, 42 tabele),
- Bernd TROCKUR, „Untersuchungen zur Habitatswahl von *Epithea bimaculata* Charpentier,

1825” (291 stron, 66 rysunków, 97 tabel). Oba doktoraty są godne uwagi.

„Dragonfly Research 2” ma wszystkie zalety pierwszego wydania (cf. BUCZYŃSKI 2003) i może być bardzo pomocny jako zintegrowane źródło informacji o ważkach – lub, w najgorszym razie, jako punkt wyjścia do poszukiwań literatury. Przy tym poprawiono stronę techniczną programu. Interfejs jest bardziej przejrzysty, wyszukiwanie i segregowanie danych są łatwiejsze, program nie zawiesza się przy szybkim przeglądaniu zdjęć, co się uprzednio zdarzało.

Wymagania sprzętowe są niewygórowane: system Windows NT, Windows 95 lub nowszy, RAM 32 MB, rozdzielczość ekranu 800x600.

Podsumowując: omawiane wydawnictwo jest przydatne, zwłaszcza dla osób działających na polu szerszym niż lokalna faunistyka. Zawiera interesujące zestawienia danych, pozwala zaoszczędzić wiele czasu i pracy przy kwerendach literaturowych. Niestety, cena – przy obecnym kursie euro ponad 200 zł – w polskich warunkach może być zaporowa.

BUCZYŃSKI P. 2003. Recenzje – Reviews. Schorr M., Lindeboom M. (eds) 2003: CD-ROM Dragonfly Research 1.2003 (CD-ROM Libellenforschung 1.2003). Nakładem autorów, Zerf – Tübingen. ISSN 1438-034X. Cena: 50 Euro + koszty przesyłki. Wiad. entomol., 22 (3): 168.

SCHORR M., LINDEBOOM M. (eds) 2003: CD-ROM Dragonfly Research 1.2003 (CD-ROM Libellenforschung 1.2003). Nakładem autorów, Zerf – Tübingen.

Polskie i dotyczące Polski prace odonatologiczne opublikowane w I połowie roku 2005, z uzupełnieniem wykazu za rok 2004

Paweł BUCZYŃSKI

Polish and dedicated to Poland odonatological papers published in the 1st half of the year 2005 and additions to the year 2004. – In the reported year period, 18 papers were published, one master thesis was written. The list of papers from 2004 was also complemented (references marked with an asterisk: three publications and one licenciate thesis). The list does not contain the papers published in Odonatrix – they are included in the separate index at the end of this bulletin.

Poniżej przedstawiam wykaz pozycji opublikowanych w pierwszym półroczu roku 2005. Do-

łączam do niego uzupełnienia do wykazu za rok 2004 – te prace są oznaczone gwiazdką (*).

Jak widać po liczbie i randze prac, minione półrocze było owocne dla polskiej odonatologii. Rażą jedynie opóźnienia w ukazywaniu się wydawnictw i związane z tym fałszowanie dat publikacji – czasopism (nawet tych „porządnych”), ale i monografii. Maskowanie wsteczną datą opóźnień, nawet jeśli są zrozumiałe wobec mizerii finansowej wielu instytucji naukowych, jest zwyczajem niekorzystnym i wielokrotnie krytykowa-

ISSN 1733-8239

Odonatrix

Biuletyn Sekcji Odonatologicznej Polskiego Towarzystwa Entomologicznego
Bulletin of the Odonatological Section of the Polish Entomological Society

---

Rok 1, numer 2 (lipiec 2005)

Polskie Towarzystwo Entomologiczne – Sekcja Odonatologiczna
Zakład Zoologii Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie